خطر فرونشست زمین در اصفهان جدی‌تر از همیشه!

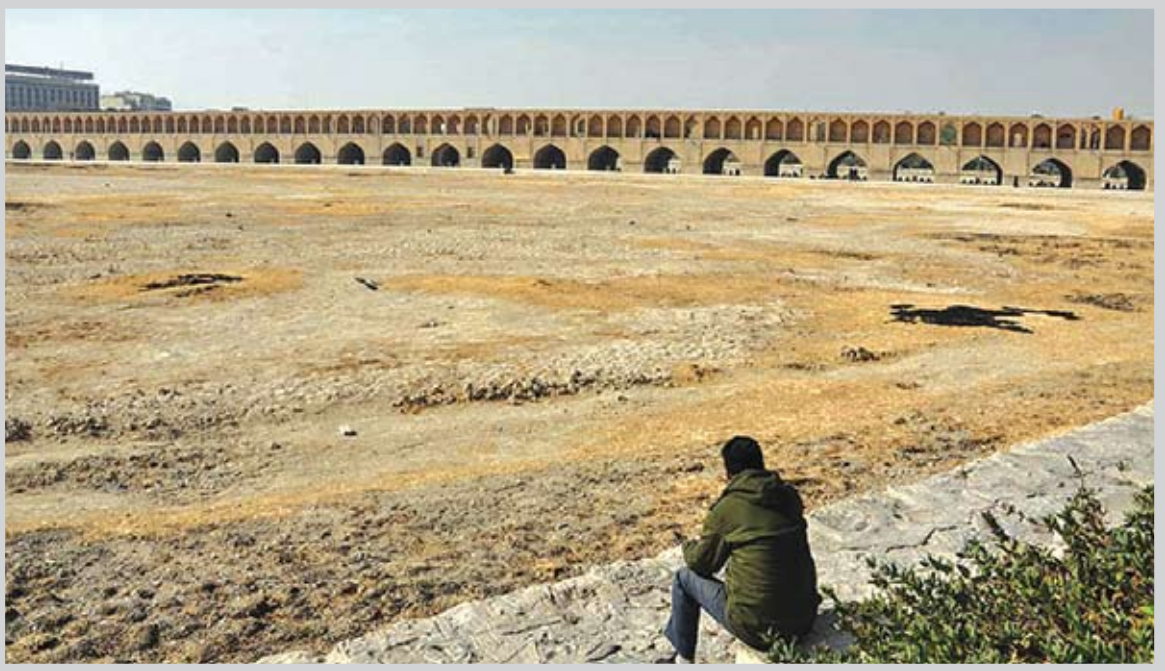

حالا ماه‌هاست که موضوع فرونشست زمین در اصفهان بیش از گذشته، خبرساز شده و گزارش‌های کارشناسی نشان می‌دهند فرونشست زمین زندگی میلیون‌ها نفر در اصفهان را تهدید می‌کند و زیرساخت‌های شهری و بناهای تاریخی نیز در معرض خطر قرار دارند.

فرونشست به معنی نشست تدریجی و یا پایین رفتن ناگهانی سطح زمین به دلیل تراکم موارد زیرسطحی است؛ برداشت بیش از حد از آب‌های زیرزمینی ناشی از نیاز روزافزون به منابع آب که به دنبال توسعه جمعیت، صنعت و کشاورزی در حوضه آبریز زاینده‌رود رخ داده از دلایل اصلی فرونشست به شمار می‌رود.

این رخداد دیگر، صرفا یک هشدار زیست محیطی نیست، چرا که شکل جدی‌ای به خود گرفته و در روزهای اخیر برای نخستین بار یک شهرک مسکونی و ۴۰ مدرسه به دلیل فرونشست «خیابان هشت بهشت» به صورت کامل تخلیه شدند. حدود سه سال قبل نیز رسانه‌ها گزارش دادند که «وقتی نگهبان اتاقک حراست «بیمارستان شهید صدوقی» اصفهان بیرون زد تا درهای اصلی را به روی مراجعان باز کند، با اتفاق جدیدی مواجه شد که شب قبل خبری از آن نبود؛ آسفالت روبه‌روی بیمارستان تا اواسط خیابان «بزرگمهر» ترک خورده بود و این ترک خوردگی تا انتهای خیابان و تا جایی که چشم کار می‌کرد، دیده می‌شد. نگهبان بیمارستان از آن بابت تعجب نکرد، چون وقوع این ترک خوردگی‌های عجیب از مدت‌ها قبل در اصفهان و شهرهای اطرافش برای مردم تازگی نداشت. ماه قبل از آن، فرونشست زمین در خیابان «نظر غربی» منجر به ایجاد یک چاله بزرگ شده بود؛ جایی که می‌توانست ره‌گذرها را به داخل زمین ببلعد. اما خوشبختانه تلفات جانی نداشت.»(۱)

این اتفاق حتی بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۷ باعث شد تا یک شهرک ۶ هزارنفری از سکنه خالی شود. «اهالی «شهرک نیروی هوایی» هرروز که بیدار می‌شدند، با چاله‌های ترسناکی مواجه بودند که گاهی عمق «آن‌ها به ۱۲ مترهم می‌رسید. بعد از چاله‌های وسط خیابان، نوبت به ترک‌های مکرری رسید که روی دیوار خانه‌ها، مدرسه‌ها، مساجد و اداره شهر می‌افتاد.» این طور شد که مردم شهرکی که ۶ هزار ساکن ثابت داشت، خانه‌هایشان را گذاشتند و فرار کردند تا از عواقب آن چه به دلیل فرونشست زمین ایجاد شده بود، در امان بمانند.»(۲)

هشدار نسبت به بی‌عملی در برابر فرونشست اصفهان

بهرام نادی، متخصص ژئوتکنیک با انتقاد از وضعیت فعلی در گفت‌وگو با خبرگزاری «ایرنا» می‌گوید: «هشدارهای کارشناسی درباره فرونشست زمین در اصفهان بارها مطرح شده اما بی‌عملی در برابر این بحران علاوه بر تعمیق مخاطرات زیست‌محیطی و عمرانی، موجب افزایش نگرانی عمومی خواهد شد. اگر مسئولان ملی صرفاً به طرح موضوع بسنده کنند بدون اینکه اقدام عملی در دستور کار قرار گیرد، نتیجه‌ای جز دامن زدن به نگرانی‌های مردم ندارد.»

به روایت این متخصص ژئوتکنیک، نخستین هشدار جدی در این زمینه در سال ۱۳۹۳ درباره منطقه امام خمینی اصفهان داده شد اما با وجود تذکرات کارشناسان، روند توسعه شهری بدون توجه به منابع آبی ادامه یافت. به طوری که در سال‌های اخیر تنها در فولادشهر، ۳۰ هزار واحد مسکن مهر و ۳۰ هزار واحد مسکن ملی احداث یا در حال ساخت است و در بهارستان نیز حدود ۶۰ هزار واحد مسکونی در حال اضافه شدن است. این حجم از ساخت‌وساز بدون ملاحظه منابع آب و شرایط زمین‌شناسی، نه تنها شهرهای جدید بلکه ساکنان قدیمی را نیز گرفتار بحران خواهد کرد.

برداشت بی‌رویه از صدها چاه برای مزارع و گسترش باغ‌ها در بالادست سد زاینده‌رود

اما صرف نظر از مسئله ساخت‌وسازها، مبتنی بر هشدارهایی که پیش‌تر صورت گرفته، بخش بزرگی از بحران کنونی ریشه در سیاست‌های کشاورزی دارد. اصفهان همچنان مقادیر زیادی از محصولات پرآب را تولید می‌کند. در کنار آن، چاه‌های غیرمجاز هرسال آب بیشتری را از زدل زمین می‌کشند. این وضعیت باعث شده منابع زیرزمینی با سرعتی فراتر از توان طبیعی‌شان تخلیه شوند و حالا اصفهان در نقطه‌ای قرار گرفته که ترک‌ها و نشست‌های زمین به زیرساخت‌های حیاتی مانند مدارس، کتابخانه‌ها، بیمارستان‌ها و حتی خطوط مترو آسیب زده است.

با این حال همچنان برداشت بی‌رویه از سفره‌های زیرزمینی، به‌ویژه برای کشاورزی ادامه دارد و کشاورزان و جوامع محلی که سال‌ها به شیوه‌های پرمصرف آبیاری خو گرفته‌اند، در برابر تغییر مقاومت می‌کنند. در بالادست سد زاینده‌رود نیز وسعت باغات نسبت به سال ۱۳۷۰، بیش از ۷ برابر شده و این باغات نیاز آبی شدیدی دارند که موجب کاهش آب ورودی به پایین‌دست، افت شدید سطح آبخوان‌ها و خشک شدن تالاب گاوخونی شده است و براین اساس جریان یافتن حداقلی آب در زاینده‌رود و اجرای سیاست «نکشت» در حریم ۴۰۰ متری این رودخانه می‌تواند سهم اثرگذاری در توقف این وضعیت داشته باشد. با حمایت از کشاورزان و تغییر الگوی اشتغال می‌توان امیدوار بود آبخوان اصفهان مجدداً احیا شود، هرچند که تحقق آن نیازمند عزم ملی و تخصیص منابع مالی است.

علی بیت‌اللهی، رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی نیز اعلام کرده که مهم‌ترین عامل فرونشست زمین در اصفهان، علاوه بر خشک شدن زاینده‌رود، برداشت بی‌رویه از حدود صد حاچاه آب در راستای این رودخانه برای مزارع و باغ‌ها، و گسترش باغ‌ها در بالادست سد زاینده‌رود است. در این میان کاهش ۱۵ تا ۲۰ درصدی بارش‌ها، تغییر الگوی بارندگی از برف به باران‌های ناگهانی در ارتفاعات کوهرنگ و غرب اصفهان، و انتقال آب به یزد و کاشان فشار بر منابع آبی را تشدید کرده است. بیت‌اللهی در گفت‌وگو با دیده‌بان ایران تأکید کرده حدود ۴ هزار حلقه چاه درست در راستای زاینده‌رود برای تأمین آب مزارع، باغات و ویلاهای گسترده‌ای که متأسفانه حتی در قطعات زمین بسیار کوچک ایجاد شده‌اند، حفر شده است و این چاه‌ها، آب سطحی متعلق به زاینده‌رود را می‌بلعند.

بسیاری از فعالان محیط زیست نیز بخشی از تقصیر را متوجه شیوه کشاورزی فعلی دانسته و می‌گویند: باید کشاورزان را به شیوه کشاورزی دیم متمایل کرد.

ناصر ناطقی، فعال محیط زیست ساکن اصفهان در گفت‌وگو با «رسانه‌ها» می‌گوید: سیاست‌گذاری‌های غلط، کشاورزان را به سمت کشت و برداشت محصولات آب‌بر سوق داده و این شهر را در معرض خطر جدی قرار داده است. این در حالی است که در کالیفرنیا که فرونشست زمین جدی بوده، بلافاصله کاشت محصولاتی همچون گوجه فرنگی و فلفل را متوقف و سعی کردند روش‌های مختلف کشاورزی گلخانه‌ای به روش نوین هیدروپونیک و بدون خاک را ترویج کنند.

او می‌گوید تصفیه و بازیابی فاضلاب‌های شهری و برگرداندن آن به چرخه مصرف، خصوصا در امر کشاورزی، روشی است که در دنیا مورد توجه قرار گرفته اما در ایران هنوز جدی گرفته نشده است.

در همین حال بهرام نادی هم مصرف آب در بخش کشاورزی و توسعه باغات در مناطق کوهستانی را نگران کننده توصیف کرده و می‌گوید: «آبی که در این بخش به مصرف می‌رسد، تقریبا معادل مصرف آب شرب اصفهان است. مسئولان برای مهار پیشروی فرونشست اصفهان باید این نکته را در نظر داشته باشند که اثر مصرف آب در باغات بسیار بیشتر از اثر توسعه شهری و صنعتی است و نهادها و وزارتخانه‌های مرتبط این مهم را برای جلوگیری از تشدید بحران، مدیریت و کنترل کنند.»

این استاد دانشگاه خاطرنشان می‌کند: امروز همه از جمله مسئولان ارشد کشور از ابعاد فرونشست اصفهان آگاه هستند و حتی در سطح ریاست جمهوری نیز اطلاعات آن مطرح شده است اما اگر باز هم اقدام عملی صورت نگیرد، بی‌اعتمادی مردم به تصمیم‌گیری‌ها افزایش خواهد یافت. بنابراین ضروری است مسئولان فرونشست را در سیاست‌گذاری‌های کلان خود مدنظر قرار دهند و برنامه‌های توسعه شهری و صنعتی را با اولویت حفظ منابع آب و کنترل این پدیده پیش ببرند تا از گسترش بحران و نگرانی‌های عمومی جلوگیری شود.

اصفهان تنها شهری که فرونشست به دل آن نفوذ کرده است

به گفته رئیس پخش خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی نیز، اصفهان از نظر فرونشست زمین خطرناک‌ترین شهر ایران است و مطابق تحلیل‌های کارشناسی، در استان اصفهان، استفاده بی‌رویه از آبخوان، خشک شدن «زاینده‌رود»، کشاورزی بی‌رویه و نامناسب با شرایط اقلیمی و سوء مدیریت آب‌های زیرزمینی در دشت اصفهان-برخوار باعث فرونشست بی‌سابقه زمین شده‌اند؛ اتفاقی که خطرش جدی‌تر از چیزی است که بشود محاسبه‌اش کرد. از سوی دیگر اصفهان تنها شهری محسوب می‌شود که فرونشست به دل آن نفوذ کرده و به گفته کارشناسان، این موضوع ریسک پذیری این خطه را بیشتر کرده است و تنها راهکار جلوگیری از پیشرفت فرونشست، جاری شدن زاینده‌رود و کاهش برداشت آب‌های زیرزمینی دشت «اصفهان-برخوار» است؛ اتفاقی که هرچقدر به تعویق بیفتد با مشکلاتی نظیر تهدید سازه‌های شهری، ساختمان‌ها و خطوط انتقال نیرو، جمعیت اصفهان را تهدید خواهد کرد.

> **پرواضح است که بدون انجام اقدامات اصولی، فرونشست زمین می‌تواند به فاجعه‌ای ملی بدل شود. ازاین‌رو معمولا از کنترل برداشت‌های زیرزمینی، کوتاه کردن دست صنعت از رودخانه‌و اصلاح الگوی کشت به‌عنوان راهکارهای نجات اصفهان از بحران کنونی و بازگشت حیات اجتماعی به این شهر نام برده می‌شود**

کارشناسان حوزه آب و زمین‌شناس می‌گویند در هرجای دنیا که آبرفتی باشد و برداشت آب زیرزمینی تعادل سفره آب زیرزمینی را به هم بزند، ما شاهد تغییراتی در سطح خواهیم بود. اصولا وقتی بخشی از فضای میان ذرات خاک و سنگ و شن و ماسه زیر پای ما را آب اشباع کرده باشد، اگر این آب را برداشت کنیم و فضاهای میان ذرات، خالی بمانند و از هوا پر شوند، شرایطی جدید به وجود خواهد آمد زیرا هوا تحمل وزن طبقات بالایی را ندارد و آن محدوده بی‌آب شده، محکوم به فرشدگی است. این فرشدگی همه جا یکسان نخواهد بود، چون معمولا ذرات زیرپای ما و فاصله میان آن‌ها، همین طور جنس‌شان و دیگر عوامل یکسان نیستند.

اما فرونشست چه عواقبی بر سطح زمین خواهد داشت؟ کارشناسان در پاسخ به این پرسش می‌گویند: «درجاهایی کاهش ارتفاع زمین رخ می‌دهد، درجاهای دیگر ترک‌های بلند و فروچاله و حتی فرسایش زیرسطحی را با همدیگر شاهد خواهیم بود. در برخی مناطق، اگر سفره آب زیرزمینی را نجات ندهند، روند تخریب تا به آنجا پیش خواهد رفت که آبخوان بمیرد و از آب تهی شود.»

مطابق تأکیدات کارشناسان، فرونشست زمین در اکثر موارد بازگشت‌ناپذیر بود و عین حال برای ساکنان، خطرآفرین است: «اتفاقی که در مناطق دچار نشست می‌افتد، تخریب ممتد عمارت‌ها و خانه‌های مردمی است که اگر در منطقه‌ای لرزه‌خیز زندگی کنند، باید نگران اثرگذاری بیشتر زمین لرزه بر سازه‌های تخریب شده هم باشند؛ به عبارتی، می‌توان گفت که ساکنان خانه‌های ترک‌خورده و نشست کرده موقعیت پرریسک و خطرناک‌تری را تجربه خواهند کرد و این شمشیر داموکلس بالای سر بسیاری از ساکنان شهرهای دچار فرونشست باقی خواهد ماند.»

پرسش دیگری که این روزها به ذهن متبادر می‌شود، این است که آیا راهی برای مقابله با فرونشست زمین وجود دارد؟ برای پاسخ به این پرسش باید تصریح کرد که فرونشست زمین مختص ایران نیست. عواملی مثل تغییرات اقلیمی، برداشت بی‌رویه از سفره‌های آب زیرزمینی، استخراج غیراصولی از معادن، حفر تونل‌ها، جاده‌های غیراصولی، گرمایش زمین و عوامل بسیاری در این میان مؤثرند. اما کشورهایی نظیر چین و آمریکا تا به حال توانسته‌اند با روش‌های اصولی، این فرونشست‌ها را مهار کنند، از این رو یک راه، «کاهش برداشت آب به نحوی است که میزان برداشت از میزان تغذیه آبخوان کمتر باشد. به این ترتیب شاید بتوان بخشی از فضای خالی را که از آب تهی شده است، پیش از فشرده شدن نجات داد. اما اگر همچنان آب را برداشت کنیم و نگذاریم آبخوان با آب نفوذی، چه به شکل طبیعی و چه به شکل مصنوعی تغذیه شود، سفره آب زیرزمینی را عملا به قتل رسانده‌ایم.»

بهرام نادی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد و متخصص در علم ژئوتکنیک و سازه نیز در این زمینه می‌گوید: «بیلان منفی آبخوان سبب افت آب زیرزمینی و در نهایت، فرونشست زمین می‌شود و تنها راه موجود برای حل مشکل، رساندن تراز منفی ذخیره آب به مثبت است. باید در تمامی مصارف آب صرفه‌جویی شود و سالانه برداشت ۳۱۱ میلیون مترمکعب آب ذخایر زیرزمینی کاهش یابد که لازمه آن، تغییر کلی و بازنگری اساسی در تمامی بخش‌های مدیریت آب است.»

نادی راه‌حل دیگری هم مطرح می‌کند: «دسترسی به منابع دیگر آب، مثل تصفیه آب از دریا و انتقال آن به دشت اصفهان که البته سرمایه‌گذاری زیادی می‌طلبد و هزینه تمام شده این کار، به اجبار سبب تغییر در نوع زندگی و تولید هم خواهد شد.»

راه‌حل چیست؟

مسئله فرونشست در اصفهان حالا صرفا زیرساخت‌های شهری و بناهای تاریخی را تهدید نمی‌کند بلکه تمدن اصفهان و تمام میراثی که در اطراف زاینده‌رود شکل گرفته، در معرض تهدید قرار گرفته است؛ به طوری که ما با پدیده مهاجرت مردم اصفهان به شهرهای شمالی و حتی یزد و تهران مواجهیم.

سجاد انتشاری، پژوهشگر زاینده‌رود و دبیرگروه اندیشه ورز آب بنیاد نخبگان اصفهان، افزایش مهاجرت‌های اقلیمی از این شهر را در پی فرونشست سال‌های اخیر تأیید و به خبرگزاری ایلنا گفته است: «خشکی زاینده‌رود نه‌تنها بر زندگی مردم اصفهان و اقتصاد استان به‌ویژه در بخش کشاورزی تأثیر مستقیم گذاشته، که تمدن هزاران ساله این منطقه را نیز نشانه گرفته». بنابراین پروواضح است که بدون انجام اقدامات اصولی، این بحران می‌تواند به فاجعه‌ای ملی بدل شود. ازاین‌رو معمولا از کنترل برداشت‌های زیرزمینی، کوتاه کردن دست صنعت از رودخانه و اصلاح الگوی کشت به‌عنوان راهکارهای نجات اصفهان از بحران کنونی و بازگشت حیات اجتماعی به این شهر نام برده می‌شود.

اما الاهه نجفی در مقاله‌ای با عنوان «فرونشست اصفهان، تهدیدی برای مردم و میراث فرهنگی» با اشاره به راه‌حل‌هایی که رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی پیشنهاد داده (ساماندهی باغ‌های غیرمجاز، نصب کنتور هوشمند، کاهش ۱۰ درصد برداشت از چاه‌ها و تغذیه مصنوعی سفره‌ها) نوشته است: این راهکارها همگی درست، ضروری و بخشی از راه‌حل هستند. اما ابعاد فاجعه آنقدر بزرگ و سریع است که این اقدام‌ها به‌تنهایی و در بهترین حالت، تنها می‌توانند سرعت پیشرفت بیماری را کاهش دهند، نه اینکه آن را متوقف یا معکوس کنند. کاهش ۱۰ درصد در برداشت زمانی که سالانه بیش از یک میلیارد مترمکعب اضافه برداشت داریم، پاسخگو نیست.

علاوه بر این، راه‌حل‌ها بیشتر بر «مدیریت تقاضا» متمرکزند و لاجرم از چالش اصلی که همانا «مدیریت کلان آب در حوضه زاینده‌رود» است طفره می‌روند. تا زمانی که مسئله انتقال آب به استان‌های دیگر، الگوی کشت نامناسب در کل حوضه، و اولویت‌بندی میان کشاورزی، صنعت و شرب حل نشود، این اقدام‌ها مانند مُسکنی موقت است.

در درازمدت، بازنگری کامل در تخصیص آب حوضه زاینده‌رود در دناک اما ضروری ست. هیچ راه دیگری جز تغییر الگوی کشت، نوع محصول‌ها و مساحت زیرکشت در کل حوضه آبریز زاینده‌رود و منع کشت محصول‌های پرآب بر وجود ندارد.

به گواه تأکیدات الاهه نجفی، چاره کار در توقف حفر هرگونه چاه جدید و تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز و هم‌زمان تغذیه مصنوعی سفره‌های آب زیرزمینی (آبخوان داری) ست. باید با احداث سامانه‌هایی، آب‌های سطحی (مانند سیلاب‌های ناگهانی) را به دشت منتقل کرد و به عمق زمین تزریقشان کرد. این کار می‌تواند تا حدی خلأ ایجاد شده را پر کند. استفاده از روش‌های نوین آبیاری و مدیریت پایدار آب در شهرها از دیگر اقدام‌های ضروری است.

برای حفاظت از میراث فرهنگی هم انجام بررسی‌های ژئوتکنیک و ژئوفیزیک دقیق برای پایش سلامت پی بناهای تاریخی و اجرای طرح‌های تقویت پی و پایدارسازی برای جلوگیری از تخریب آن‌ها ضرورت دارد.

اجرای راه‌حل‌های فنی و مهندسی برای مقابله با فرونشست، در گروی حل چالش‌های حکمرانی و اقتصادی است. درواقع، مشکل اصلی اصفهان کمبود راه‌حل فنی نیست، بلکه نبود اراده و توانایی نهادی برای اجرای آن‌هاست. از سوی دیگر تعدد مراجع تصمیم‌گیری، موازی‌کاری‌ها و تضاد منافع مانع جدی هرگونه راه‌حل پایدار هستند.

فرونشست زمین در حوضه زاینده‌رود به دلیل برداشت بی‌رویه آب توسط باغ‌ها و چاه‌های غیرمجاز بالادست سد، که اغلب متعلق به افراد یا نهادهای پرنفوذ هستند، و انتقال آب به استان‌های دیگر مانند یزد و کاشان به دلایل متعدد، نیازمند اراده‌ای فراتر از یک استاندار یا یک وزارتخانه است. تعدد مراکز تصمیم‌گیری بین وزارت نیرو، جهاد کشاورزی، سازمان محیط زیست و استانداری‌ها، هماهنگی را مختل کرده و نبود پاسخگویی واحد، تصمیم‌گیری را کند می‌کند. همچنین، رانت در پروژه‌های آب‌محور، مانند سدها و تونل‌های انتقال آب، باعث می‌شود برخی ذی‌نفعان تداوم بحران را از طریق اجرای پروژه‌های پرهزینه به حل آن ترجیح دهند، زیرا این پروژه‌ها منبعی برای کسب سودهای هنگفت است.

گروهی از صاحب‌نظران نیز چاره کار را در تغییر الگوی کشت و کاهش محصولات پرمصرف، بازچرخانی آب و استفاده از فناوری‌های نوین در آبیاری، احیای روش‌های بومی مانند قنات‌ها و بادگیرها برای مدیریت بهتر منابع و سرمایه‌گذاری بر انرژی‌های تجدیدپذیر، به‌ویژه خورشیدی، برای کاهش فشار بر منابع آبی می‌دانند.

اما با وجود این راهکارها، کارشناسان هشدار می‌دهند تغییرات آب و هوایی سریع‌تر از توان سیاست‌گذاری‌ها پیش می‌رود و اگر دیر بجنبیم برخی آسیب‌ها، مانند فرونشست زمین ممکن است دیگر قابل جبران نباشد.

پی‌نوشت:

۱-گزارشی مستند از پیروانه معصومی در گزارشی با عنوان «پیکر زخمی یک شهر»

۲- همان

میزخبر

تصمیم‌گیری برای طلب حوزه دارو در جلسه سران قوا

وزیر بهداشت درباره بدهی‌های حوزه دارو و تدابیر اتخاذ شده در این باره، گفت: بحث آن است که بدهی‌های دارویی از محل مصوبه‌ای در جلسه سران سه قوه پرداخت شود. این بدهی‌ها عمدتا مربوط به سازمان بیمه تأمین اجتماعی است و بعد از بازگشت رئیس جمهور از نیویورک اگر در سران سه قوه تصویب شود، عمده بدهی شرکت‌های دارویی که مربوط به تأمین اجتماعی است جبران می‌شود. به گزارش ایسنا، دکتر محمدرضا ظفرقندی در حاشیه دهمین نمایشگاه ایران فارما که در مصلی تهران در حال برگزاری است، ضمن اشاره به حضور نمایندگان کشورهای مختلف در این دوره از نمایشگاه، گفت: نمایشگاه ایران فارما عرصه ارائه پیشرفت‌های دارویی کشور است و حدود ۷۰۰ شرکت در این دوره شرکت کرده‌اند. وی با بیان اینکه عمده داروهای جدید یعنی بیش از ۸۰ درصد داروهای جدید در داخل تولید می‌شوند، گفت: تأمین ارز و نقدینگی باید برای شرکت‌های دارویی اتفاق افتد و در این راستا هم بخش خصوصی و هم دولت در حال پیگیری هستند. امروز نیز در دولت با دکتر عارف همین بحث را داشتیم که همان‌طوری که کارخانه‌های دارویی در ایام جنگ ۱۲ روزه نگذاشتند هیچ کمبودی بروز کند و نقش خوبی را ایفا کردند، بتوانیم در ادامه راه علیرغم مشکلات، برای صنعت و مردم آنچه لازم است را تأمین کنیم.

ظفرقندی همچنین گفت: ۶ ماه از سال جاری گذشته است و بحث تأمین ارز دارویی در اولویت دولت بوده و بیش از ۸۵ درصد محقق شده است. وی در پاسخ به سؤالی درباره کمبود برخی اقلام دارویی و توزیع آن در برخی داروخانه‌ها، گفت: بعضی اقلام دارویی فقط در داروخانه‌های منتخب توزیع می‌شوند و در همه جای دنیا نیز در مورد برخی اقلام دارویی وضعیت همین‌طور است. او با اشاره به فهرست دارویی کشور گفت: در زمینه داروهایی که در فهرست دارویی کشور هستند، کمبودها زیاد نیست و کمبودها از گذشته بسیار کمتر است. اما اگر داروهای جدید باشند و در فهرست نباشند، کمیسیونی امکان ورود آن‌ها به لیست دارویی و بیمه‌ای را بررسی می‌کند. طبیعی است که هر دارویی در دنیا تولید می‌شود را نمی‌توان در لیست دارویی وارد کرد. اما در مجموع سعی‌مان آن است که درباره آنچه در لیست دارویی کشور است کمبودها را مرتفع کنیم و آنچه لازم است برای مردم فراهم کنیم. وزیر بهداشت همچنین درباره بدهی‌های حوزه دارو و تدبیر اتخاذ شده در این باره، گفت: بحث آن است که بدهی‌های دارویی از محل مصوبه‌ای در سران سه قوه پرداخت شود. در جلسات، پیش‌نیاز آن مصوبه تصویب شده و یک مبلغ قابل توجهی نیز هست که باید در جلسه سران سه قوه مجددا طرح شود. این بدهی‌ها عمدتا مربوط به سازمان بیمه تأمین اجتماعی است و بعد از بازگشت رئیس جمهور از نیویورک اگر در سران سه قوه تصویب شود، عمده بدهی شرکت‌های دارویی که مربوط به تأمین اجتماعی است جبران می‌شود. او در ادامه همچنین در پاسخ به سؤالی درباره آثار تحریم‌ها بر حوزه تأمین دارو و همچنین تأثیر فعال شدن مکانیسم ماشه در این حوزه، گفت: آمادگی داریم که به طرق و روش‌هایی که همکارانم در حوزه دارو دارند، نگذاریم در کشور کمبودی ایجاد شود.

تعداد قابل توجه روزهای آلوده تهران در سال جاری

مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوای تهران گفت: گزارش تحلیلی اطلاعات مربوط به ایستگاه‌های سنجش کیفیت هوا در نیمه اول سال جاری نشان می‌دهد اگرچه تعداد روزهای پاک نسبت به سال گذشته اندکی افزایش یافته اما همچنان بخش قابل توجهی از روزهای پایتخت در شرایط ناسالم سپری شده است بنابراین ضرورت اقدامات فوری در حوزه کاهش آلاینده‌ها ضرورت دارد. به گزارش ایسنا فاطمه کریمی اظهار کرد: در شش ماه ابتدایی امسال شهروندان ۶ روز با شرایط پاک، ۱۰۴ روز با شرایط قابل قبول، ۶۵ روز با شرایط ناسالم برای گروه‌های حساس، هفت روز با شرایط ناسالم، دو روز با شرایط بسیار ناسالم و دو روز نیز با وضعیت خطرناک تجربه کرده‌اند بنابراین در ۱۸۶ روز ابتدای امسال تا پایان تابستان، حدود ۴۱ درصد روزها وضعیت آلودگی فراتر از حد سلامت داشته‌اند که در مقایسه با درصد مشابه سال گذشته (۳۲ درصد)، افزایش چشمگیری را نشان می‌دهد. وی افزود: اگرچه تعداد روزهای آلوده امسال افزایش یافته اما در مورد آلاینده‌های گازی به‌خصوص ازن، کاهش نسبی دیده شده ولی در مورد آلاینده ذرات معلق شرایط کیفی هوا نامناسب‌تر از سال گذشته بوده است. به گزارش شرکت کنترل کیفیت هوای تهران کریمی با اشاره به این موضوع که در سال جاری، سهم ذرات معلق ناشی از گردوخاک و پدیده‌های جوی به دلیل شرایط اقلیمی خاص افزایش یافته است که باعث شده تا شرایط آلودگی بیشتر معطوف به پدیده‌های هواشناسی و محیط زیستی باشد، گفت: این وضعیت بیانگر ضرورت انجام اقدامات راهبردی در مدیریت محیط زیست و منابع طبیعی، کنترل خشکسالی و تغییرات اقلیمی در کنار کاهش نقش منابع انسانی آلاینده‌هاست.

پیاده‌رو، ملک شخصی نیست

عضو شورای اسلامی شهر تهران با اشاره به اینکه پیاده‌رو ملک شخصی هیچ کس نیست و اجاره دادن پیاده‌رو ها تجاوز آشکار به حقوق شهروندان است، گفت: شورا این موضوع را به طور جدی پیگیری خواهد کرد و انتظار داریم شهرداری گزارش شفافی در این زمینه ارائه دهد. سیداحمد علوی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به برخی از اخبار مبنی بر اجاره دادن پیاده‌روهای پایتخت، گفت: اینکه پیاده‌روهای شهر تهران به ابزاری برای سوداگری و اجاره‌های میلیاردی تبدیل شود، به هیچ‌عنوان قابل پذیرش نیست. وی با بیان اینکه پیاده‌رو ملک شخصی هیچ‌کس نیست، افزود: این فضا متعلق به عموم مردم است و تبدیل آن به منبع درآمد شخصی، تجاوز آشکار به حقوق شهروندان محسوب می‌شود. عضو شورای اسلامی شهر تهران افزود: تأسف‌آورتر این است که برخی با گرفتن پول‌های کلان، بخشی از پیاده‌رو را به دستفروشان اجاره می‌دهند. این رفتار هم از نظر قانونی تخلف است و هم از نظر اجتماعی نوعی فشار مضاعف بر قشر ضعیف جامعه که برای تأمین معاش به دستفروشی روی آورده‌اند، وارد می‌کند. علوی با بیان اینکه شهرداری تهران و دستگاه‌های نظارتی باید فوراً با این تخلفات برخورد کنند، گفت: کوتاهی در این زمینه به معنای نادیده گرفتن حقوق عمومی شهروندان است. پیاده‌رو باید برای تردد و استفاده مردم آزاد باشد نه اینکه به حراج گذاشته شود. این عضو شورای شهر خاطرنشان کرد: اگر چنین رویه‌هایی ادامه پیدا کند، نه تنها اعتماد عمومی آسیب می‌بیند؛ بلکه چهره شهر تهران هم بیش از پیش مخدوش خواهد شد. شورا این موضوع را به طور جدی پیگیری خواهد کرد و انتظار داریم شهرداری گزارش شفافی در این زمینه ارائه دهد.

سه هیچ!

ادامه از صفحه اول

۳- امام خامنه‌ای در جهاد تبیین خود از سه کلمه کلیدی دیگر سخن گفتند؛
الف- اتحاد ملی به عنوان اصلی‌ترین بازدارندگی در برابر باج‌خواهی آمریکا
ب- تبیین مقوله غنی‌سازی اورانیوم به عنوان یکی از مؤلفه‌های پیشرفت ملت ایران و نقش و دستاوردهای آن در کشاورزی، پزشکی، انرژی، محیط زیست و ...
د- تداوم مقاومت و به رخ کشیدن ایران قوی همانگونه که در نبرد ۱۲ روزه در تاریخ پرافتخار ملت ایران رخ داد.

کسانی که هنوز بر طبل مذاکره می‌کوبند دنبال بن‌بست «محض» و «قبول تهدیدپذیری» مسئولین و ملت هستند. این‌ها در جدول جورچین آمریکایی‌ها، به‌عنوان یک مهره عمل می‌کنند.

۴- جهان امروز گرفتار یک احمق خودشیفته است که بر تخت سلطنت قوی‌ترین اقتصاد جهان و قوی‌ترین نیروی نظامی دنیا تکیه کرده است. او نه تنها تهدیدی برای ایران است بلکه تهدیدی برای صلح و امنیت جهان است. این را همه ملت‌ها و دولت‌های جهان درک می‌کنند منتهی جرئت مقابله با آن را ندارند. جهان با فردی روبه‌رو است که ، «حریص» ، «طماع» ، «بخیل» و بی‌تاب است!

ترامپ با لگدپرانی به چهار دهه گفت‌وگو و مذاکره، باب دیپلماسی را بسته و به یک رویکرد نظامی موقت با ایران دلبسته است. جنگ ۱۲ روزه حکایت از این دلبستگی اوست. او حتی جرئت ندارد مثل اجاره‌نشین‌های کاخ سفید به یک جنگ درازمدت در عراق و افغانستان تن در دهد.

سه کشور اروپایی که اکنون نقش پادویی در مذاکرات را بازی می‌کنند پیام داده‌اند اسنپ‌بک را تعطیل می‌کنیم به شرطی که با آمریکا توافق کنید، غنی‌سازی را صفر کنید، برد موشک‌های خود را زیر ۲۰۰ کیلومتر ببرید، از نیروی مقاومت حمایت نکنید و ...

پاسخ عملی به این زیاده‌خواهی تست شلیک موشک‌های قاره‌پیما با برد بیش از ۱۰ هزار کیلومتر بود. آن هم نه یک موشک بلکه چندین ...!

پس باب مذاکره باز است نه در حوزه دیپلماتیک بلکه در حوزه میدان!

ترامپ این پیام را دریافت کرد. آثار این دریافت در نطق سالانه اخیر او در هشتادمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل به خوبی مشهود بود.

۵- آمریکا و رژیم صهیونیستی و سه کشور شرور اروپایی سه هیچ را به‌عنوان هدف حمله به ایران در جنگ ۱۲ روزه دنبال کردند.
الف- فروپاشی جمهوری اسلامی
ب- تجزیه کشور و چندپاره کردن سرزمین مقدس ایران
ج- نابودی صنعت هسته‌ای

آن‌ها در شرارت و آتش‌افروزی جنگ اخیر به هیچ کدام از اهداف خود نرسیدند. آمریکا و رژیم صهیونیستی به التماس آتش‌بس افتادند و اگر ایران نمی‌پذیرفت معلوم نبود امروز چه وضعیتی پیدا می‌کردند.

ملت ایران با نمایش «وحدت ملی» و نیروهای مسلح با اعمال «قدرت ملی» آن‌ها را به «بیچارگی» و «له شدگی» انداختند.

کلام آخر امام خامنه‌ای این بود؛ راه ملت ایران پیدا کردن راه قوی‌تر شدن است. اگر ببینند ما قوی هستیم تهدیدها پایان می‌یابد. باید همت ملی را به میدان آوریم.

دشمن بازی مذاکره، تهدید و ... را سه- هیچ باخته است می‌خواهد آن را با قدرت رسانه‌ای خود لاپوشانی کند. روایت ایران قوی در «حرف» و «عمل» پاسخ این پنهانکاری در مقطع تاریخی که روی پیچ و گردنه تند آن قرار داریم، می‌باشد.

خدا رحمت کند فریدون مشیری را این روزها سالروز وفات اوست یک وقتی گفته بود؛
پشه‌ای در استکان آمد فرود
تا بنوشد آنچه واپس مانده بود

ترامپ در تاریخ ایران، جهان و حتی آمریکا پشه‌ای بیش نیست. حسرت نوشیدن واپس مانده استکان این جهان را به زودی به گور می‌برد.

نکته

مروری بر یک پژوهش:

همسران جانبازان، زنان فراموش‌شده

سمیه سادات شفیعی و فاطمه موسوی وایه

تعاملات اعضای خانواده مانند حلقه‌های زنجیر به هم وابسته است، بنابراین تمامی اعضای خانواده جانباز به خصوص همسر به طور مستقیم در مشکلات ویژه جانباز درگیرند. تحقیق حاضر به چالش‌های همسران جانبازان در ایفای نقش‌های خانوادگی پرداخته است. داده‌های تحقیق به روش کیفی و مبتنی بر روایت پژوهی و از طریق مصاحبه با ۳۰ نفر از همسران جانبازان ساکن شهر تهران در سال ۱۳۹۶ جمع‌آوری شد.

تحلیل مصاحبه‌های میدانی ۳ مقوله اصلی را نشان می‌دهد:

۱- گرانباری نقش حاصل از اجرای هم‌زمان نقش پرستار، همسر، مادری بسط یافته.

۲- نارضایتی اقتصادی که به دلیل اخلال در نقش نان‌آوری مرد رخ می‌دهد و با تجربهٔ فقر یا عدم تفاهم مالی تشدید می‌شود.

۳- زوجیت ناکامل که به دلیل نارضامندی جنسی، عدم حل تعارض زوجین و اضطراب مدام خشونت خانگی رخ می‌دهد.

این مقولات ما را به مضمون اصلی تجربهٔ همسران جانبازان که دلسردی از نقش همسری است می‌رساند. همسران جانبازان در مورد تداوم زندگی مشترک برخوردهای متفا